

Best practices Podcast maken

Karakter en GGZ Ecademy trokken in 2022 gezamenlijk op bij het maken van een eerste podcast. Een avontuur waaruit veel lessen worden getrokken die we in deze tien best practices graag delen met leden die mogelijk ook aan de slag willen met podcasts.

1. Besteed de techniek uit

Voor het maken van een podcast heb je opname-apparatuur nodig. Dat is niet eens zo'n grote investering. Podcasts maken is een stuk goedkoper dan filmpjes opnemen. Mits goed voorbereid, kost de opname ook niet heel veel tijd. Het werk zit 'm in de montage. Dat is echt een tijdrovende flinke klus, helemaal als je niet ervaren bent. Heb je een handige Harry in huis die dit leuk vindt en er tijd voor heeft? Doen! In alle andere gevallen, is onze tip: besteed de techniek van de podcast uit. Wij vroegen podcastmaker Ludo de Boo, die in ons geval niet alleen de techniek, maar ook de presentatie deed. Dat laatste hóeft niet.

2. Een is alleen, twee is een team, drie is chemie, vier is te veel

Het is niet voor niets dat veel podcasts een duopresentatie kennen. In je eentje een spannende podcast maken, is een enorme uitdaging. Zit je met z'n tweeën achter de microfoon, dan zijn de rollen vaak gelijk en is er dus niet sprake van een interviewer en geïnterviewde. Dat laatste wordt al gauw een overhoring; ook dat is saai. Met drie personen ontstaat er een fijne spanning tussen de interviewer/presentator en de twee gasten met - inhoudelijke- kennis. Ze vullen elkaar aan, je kunt spelen met de verschillende soorten expertise en het zorgt voor afwisseling. Bij meer dan twee gasten wordt het hard werken, zowel voor de interviewer als de luisteraar: 'Wie is er nu weer aan het woord?', door elkaar gepraat en halve zinnen. Tenzij je intentie is een rondetafelgesprek te houden of een flinke discussie neer te zetten, zorgen meer dan twee gasten voor een wat rommelig programma.

3. Zorg voor een script

Hoewel een podcast vaak klinkt -of althans zou moeten klinken- als een losjes en op toevalligheden gebaseerd gesprek, is dat vrijwel nooit het geval en ligt er een strak script aan ten grondslag. Zo'n script zorgt ervoor dat in de podcast de essentie die je wilt vertellen aan bod komt. Het zorgt voor een rode draad. Bovendien zorgt het voor houvast bij de sprekers, die doorgaans niet ervaren zijn om in het luchtledige in een microfoon te praten. In ons geval huurden we voor het script schrijven ook iemand in. Tijdens een voorgesprek met de sprekers werd de rode draad van hun verhaal bepaald en ontstonden er als vanzelf 'hoofdstukken' in het verhaal. Door dit voorgesprek hadden de sprekers zelf al in grote lijnen het verhaal in hun hoofd. Ook fijn: in deze co-productie van Karakter en GGZ Ecademy konden beide partijen in dit voorgesprek en het script sturen op de inhoud, waardoor vooraf duidelijk was dat we beide achter de inhoud konden staan.

4. Voeg intermezzo's toe

Een podcast duurt doorgaans een half uur tot een uur. Voor de luisteraar best een uitdaging om al die tijd geconcentreerd te luisteren. Bovendien komen in dat tijdsbestek verschillende onderwerpen aan de orde, waarvoor je af en toe een overgang nodig hebt om met een volgend thema aan de slag te kunnen. In dat geval zijn intermezzo's ideaal. Dat kan een tune zijn, een bijpassend muziekje, maar nog mooier is een inhoudelijk intermezzo. Kun je het verhaal dat wordt verteld ergens mee illustreren? In ons geval was ging het onderwerp over

hoe belangrijk het is dat je naasten betreft van jongeren die een suïcidaal zijn. Om de urgentie van dat onderwerp kracht bij te zetten, kozen we ervoor een gedicht te laten horen van een jongere (door die jongere zelf ingesproken) en een brief van een moeder voor te lezen. Brainstorm in het voorgesprek samen welk intermezzo je aan het verhaal kunt toevoegen.

5. Stilte in de studio

Een podcastmaker heeft doorgaans ook een studio ter beschikking. Maar eigenlijk heb je voor het maken van een podcast alleen een heel stille ruimte nodig. Voor onze eerste podcast zaten we in een bijgebouw van Karakter in de bossen. Een ideale plek. Maar zelfs daar kwam een facilitair medewerker langs die even de vaatwasser wilde draaien en ternauwernood werd tegengehouden door de 'buitenwacht'. We leerden twee dingen: zorg bij een opname altijd voor iemand buiten de deur die eventuele bezoekers kan waarschuwen en tegenhouden. Zorg bovendien voor een echt stille ruimte. Krakende plafonds, tikkende radiatoren, voorbij razend verkeer... de meeste storing ontstaat niet door binnenvallende medewerkers, maar door onopvallende omgevingsgeluiden. Let daarop bij het selecteren van een ruimte. Kijk daarbij meteen even of de stoelen niet kraken, rinkelende koffiekopjes van tafel gaan en de geïnterviewden niet tijdens de uitzending tegen tafelpoten of ander onheil kunnen aanschoppen.

6. Zorg voor een ontspannen sfeer

De meeste mensen zijn geen ervaren microfoonsprekers. Zorg voor een relaxte ontvangst, een ontspannen voorgesprekje en wat gebabbel in de microfoon zodat ze eraan kunnen wennen. Stel ze op hun gemak en laat ze vooral weten dat er gemonteerd wordt en dat euhs, verhaspelingen en kromme zinnen kunnen worden geknipt of ter plekke over gedaan. Het is geen live-uitzending!

7. Correctierondes met beleid

In ons geval waren er drie correctierondes na de eerste montage door de podcastmaker. Die eerste ronde was een technische, uitgevoerd door GGZ Ecademy, waarbij vooral werd gelet op de versprekingen en logische overgangen. De tweede was een meer inhoudelijke waarbij Karakter en GGZ Ecademy als opdrachtgevers -maar bewust níet de geïnterviewden- luisterden naar de inhoud. Pas na die correctieronde -toen de opdrachtgevers in grote lijnen tevreden waren- lieten we de podcast luisteren aan een aantal frisse meeluisteraars. Daarna luisterden de geïnterviewden, met afgebakende aanwijzingen voor welke -minimale- onderdelen er nog gecorrigeerd kon worden. Waarom? Omdat het doodeng is om jezelf terug te horen, je altijd honderd punten voor verbetering hoort, en het heel fijn is te weten dat anderen al hebben aangegeven dat de podcast goed is. Leg je de eerste correctieversie voor aan de geïnterviewden, dan zal die podcast nooit de weide wereld ingaan. Geef je de geïnterviewden carte blanche in de montage, dan bestaat de mogelijkheid dat ze alles anders willen, hoe goed het script ook is gevolgd. Kortom, wees tactisch in het montagebeleid.

8. Begin tijdig aan de wereld van hosting en verspreiding

Voor een podcast geldt hetzelfde als voor e-learning: je hebt een platform nodig om het te laten draaien, een hostingkanaal. Daar zijn er een heleboel van met allemaal hun voors en

tegens. Welkom in de wereld van RSS-feeds... Roep de hulp in van iemand die er verstand van heeft. Doorgaans is dat de podcastmaker zelf, als je die inhuurt. Laat je adviseren! Zo'n kanaal zorgt ervoor dat je vandaaruit je podcast naar allerlei luisterplatforms kunt sturen: Spotify, Google Podcast, Apple Podcast... Dat zijn de grootste. Je kunt de podcast ook op je eigen website zetten. Het fijne van een hostingkanaal is dat je alle informatie over de podcast maar een keer hoeft in te voeren.

Die informatie bestaat uit een titel, een omschrijving van de podcast zelf, een logo, maar ook van het podcastkanaal dat je hierna hebt bij bovengenoemde partijen. Vraag je af: Moet je communicatie betrekken bij de verspreiding?

Let op: onderschat deze ontdekkingsstocht niet. Het kost tijd, ook een beetje geld en je moet echt een paar essentiële beslissingen maken. Begin er al tijdens het opnameproces aan, zodat je na de laatste montage de podcast meteen live kunt zetten en erover kunt communiceren.

9. Evalueer en beschrijf het proces

Neem de tijd voor een evaluatie van het hele proces van idee tot en met livegang. Is het gegaan zoals gewenst? Zijn we blij met het resultaat? Wat zijn de lessons learned en wat doen we de volgende keer anders? Zo weet je voor een volgende keer precies wat er wanneer moet gebeuren en wie daarbij betrokken zijn. Ook handig: zet het proces zoals jij dat ideaal vindt, op papier. Borg het!

10. Doe het nog een keer

Heb je één podcast gemaakt en beviel het? Doe het dan vooral nog een keer volgens het proces dat je nu waarschijnlijk op papier hebt staan. Grote kans dat het een stuk soepeler gaat en misschien wil je dingen meer in eigen hand houden. Wil je zelf presenteren? Maak je zelf een script? Dat is natuurlijk ook budget-gestuurd. Gun je het plezier van iets minder gestressed aan zo'n proces beginnen. En deel de lessen die je hebt geleerd.

Nog vragen: Lynda Broekhof (l.broekhof@karakter.com)) en Margreet Botter (margreet@ggzecademy.nl).